

BIULETYN MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Rok II Nr 7(14)

Grudziądz

lipiec 1961 r.

Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5, jest otwarte we wtorki, środy i piątki w godz.: 10—18, w czwartki i soboty: 10—15, w niedziele i święta: 14—18. W poniedziałki i dni poświęcone Muzeum

jest zamknięte. We wtorki wstęp bezpłatny. W pozostałe dni opłata wynosi: 1 zł, ulgowa 0,50 zł, a dla osób w grupach powyżej 10 — 0,25 zł.

AKTUALNE WYSTAWY

GALERIA WSPÓLCZESNEGO MALARSTWA POMORSKIEGO — stała wystawa prac malarskich 46 pomorskich twórców, przebywających w naszym województwie od 1945 r. Zgromadzone obrazy, w ilości 139, zapoznają z głównymi tendencjami rozwojowymi współczesnego malarstwa pomorskiego. Galerię tworzą dary, depozyty i zakupy dokonane przez organizatorów, którymi są: Dyrekcja Muzeum w Grudziądzu i Redakcja „Spojrzeń” Gazety Pomorskiej w Bydgoszczy.

MALARSTWO POLSKIE PRZEŁOMU XIX i XX WIEKU — stała ekspozycja retrospektywna malarstwa polskiego końca XIX i początku XX wieku, zorganizowana przy współudziale Muzeum Narodowego w Krakowie. Wystawa prezentuje płótna wybitnych twórców polskich, m. in.: Grottgera, Malczewskiego, Rejchana, Kaniewskiego, Kotsisa, Wyczółkowskiego, Boznańskiej, Pronaszkii i jest wprowadzeniem w problematykę malarstwa współczesnego.

PRADZIEJE ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ — stała wystawa archeologiczna, obrazująca rozwój osadnictwa naszego regionu od czasów najdawniejszych do powstania Państwa Polskiego. Do najciekawszych eksponatów należą: zrekonstruowany kamienny grób skrzynkowy kultury pomorskiej, urny twarzowe tejże kultury ze szczątkami kostnymi spalonych zmarłych, zespół cennych zabytków pochodzących z odkrytego w Rządzu cmentarzyska z okresu rzymskiego, dębowa radio z Wiewiórek, stare żarna nieckowate i obrotowe.

HISTORIA GRUDZIĄDZA W ZARYSIE — wystawa historyczna obejmująca również rozwój sztuki i rzemiosła. Ekspozycję urozmaicają: wyroby rękodzielniców miejskich, portret króla Zygmunta III Wazy malowany na desce oraz zbiory militariów z okresów wojen szwedzkich, napoleońskich i dwóch wojen światowych. Szczególnie rozbudowany dział omawiający dzieje Grudziądza zapoznaje z rozwojem miasta m. in. dzięki wystawionej makiecie.

KULTURA MATERIALNA OKOLIC GRUDZIĄDZA — ekspozycja etnograficzna przedstawiająca kulturę materialną i sztukę ludową naszego regionu. Na szczególną uwagę zasługują: ul kłodowy, zespół narzędzi rolniczych oraz urządzenia tkackie.

ŚWIAT STAROŻYTNY — czasowa wystawa Muzeum w Grudziądzu, obrazująca życie starożytnych Egipcjan, Greków i Rzymian, zorganizowana w lokalu PPRN w Łasinie z okazji obchodów 22 Lipca.

MALARSTWO WSPÓŁCZESNE — czasowa wystawa ze zbiorów Muzeum w Grudziądzu, stanowiąca objazdowy zestaw dzieł współczesnego malarstwa polskiego, urządzona w klubie Szpitala Wojskowego w Grudziądzu. Na ekspozycję składa się 25 prac, a wśród nich obrazy: Stanisława Borysowskiego, Stefana Wojciechowskiego, Zygmunta Kotlarożyka, Ireny Kuźdowicz, Brunona Gęstwickiego, Mariana Turwida.

SZTUKA DLA WSZYSTKICH — czasowa wystawa prac studentów artystów-plastyków, przebywających w Grudziądzu na plenerze, zorganizowana z inicjatywy Muzeum w oknach sklepowych przy ulicy Wybickiego. Ekspozowane prace to przegląd osiągnięć artystycznych młodych adeptów sztuki z Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Gdańsku i Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

GALERIA WSPÓŁCZESNEGO MALARSTWA POMORSKIEGO

Otwarta w dniu 7 maja br. Galeria Współczesnego Malarstwa Pomorskiego w grudziądzkim Muzeum wzbudza zrozumiałe zainteresowanie. Widoczne jest ono nie tylko w stale wzrastającej liczbie zwiedzających — wśród których nie brak i całych wycieczek spoza Grudziądza — ale również w częstych wypowiedziach prasowych, bądź to o charakterze informacyjnym, bądź też w formie szerszego omówienia.

Obok stałego miejsca poświęconego bieżącym informacjom o stadium organizacji GWMP i reprodukcjom dzieł w cotygodniowym dodatku „Gazety Pomorskiej” — „Spojrzeniach” (w okresie od listopada 1960 r. do maja 1961 r.) ukazywały się i ukazują nadal wzmianki i artykuły o Galerii w innych dziennikach i czasopismach. Przedstawiamy poniżej wybrane fragmenty niektórych z nich, pomijając obszernie cotygodniowe informacje w „Spojrzeniach”. Chodzi o to, by uświadomić stopień zainteresowania Galerią szerokiego kręgu odbiorców sztuki współczesnej oraz zilustrować na przykładach udział prasy w propagowaniu tej placówki kulturalnej.

Fragmenty informacji i szerszych wypowiedzi lub komentarzy prasowych ujęte zostały chronologicznie. I tak wszystkie można podzielić na dwie grupy: **pierwsza**, to zamknięta już grupa wypowiedzi odnoszących się do GWMP w okresie jej organizowania, **druga** natomiast, to grupa

publikacji o Galerii po jej otwarciu, stale wzbogacana nowymi artykułami.

Ad 1. Inicjatywa Dyrekcji Muzeum w Grudziądzu i Redakcji „Spojrzeń” Gazety Pomorskiej w Bydgoszczy w sprawie zorganizowania GWMP — ogłoszona w apelu o deklarowanie dzieł do Galerii skierowanym w listopadzie 1960 r. do wszystkich artystów malarzy województwa bydgoskiego — znalazła oddźwięk w pismach ogólnopolskich i lokalnych. Oto fragmenty niektórych informacji prasowych:

„...zorganizowana zostanie w grudziądzkim muzeum Galeria współczesnego malarstwa pomorskiego. Cenna ta inicjatywa, która przyczyni się do utrwalenia dużego dorobku artystycznego pomorskiej plastyki spotkała się z pełnym zrozumieniem malarzy-artystów w całym województwie.

Muzeum dysponuje już szeregiem plócien, z których skompletowana zostanie galeria. Złożą się na nią najlepsze prace wszystkich znanych malarzy na Pomorzu. W celu spopularyzowania Galerii wydany zostanie obszerny katalog zawierający liczne reprodukcje oraz tzw. notki biograficzne twórców, których prace znajdują się w muzeum”.

Trybuna Ludu z dn. 21. I. 1961 r.
„Galeria współczesnego malarstwa w Grudziądzu” — (k. ch.)

„...Największym jednak wydarzeniem — i to na miarę co najmniej województwa — są przygotowania do otwarcia

w grudziądzkim Muzeum Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego. Dotychczas dokonano już kilkunastu zakupów dzieł malarzy pomorskich, przyjęto kilkanaście darów i depozytów. Niewątpliwie otwarcie Galerii, na które przyjdzie trochę poczekać z przyczyn technicznych i organizacyjnych, przyczyni się do podniesienia rangi Grudziądza jako siedziby wartościowego i jedyne w swoim rodzaju zbioru malarstwa współczesnego“.

Pomorze nr 4, 16—28. II. 1961 r.
„Optymistyczne fakty“ — *Ludmiła Toporowicz*

Pojawiły się też artykuły problemowe, polemiczne, wyjaśniające szerzej stanowisko organizatorów GWMP w sprawie zlokalizowania tego ośrodka ekspozycyjnego właśnie w Grudziądzu. Na szczególną uwagę zasługuje artykuł zamieszczony w „Spojrzeniach“ nr 154. Oto jego wyjątki:

„Jak wiadomo, przed paru miesiącami Muzeum w Grudziądzu i „Spojrzenia“ wystąpiły z inicjatywą zorganizowania Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego. Inicjatywa odbiła się przychylnym echem w środowiskach malarzkich, ale — jak to bywa z nowościami — napotkała też na pewne opory.

(...) Są to bardzo różne stanowiska, niektóre... co najmniej dyskusyjne. Jedno z najbardziej dyskusyjnych reprezentują ludzie, którzy deklarują zyczliwość dla GWMP poparcie, wychodząc z założenia, że im więcej takich galerii tym lepiej. Mimo bardzo szlachetnych, społecznych motywów tego stanowiska, wydaje mi się ono w praktyce nie do przyjęcia. (...) Środowisko plastyczne na Pomorzu nie jest zbyt wielkie i nie wytrzymałoby (...) „rozdwojenia“ czy „roztrojenia“. To zresztą nie jest najważniejszy argument. Najgorzej, że mnożenie galerii deprecjonowałoby to, co przywykliśmy pod tym pojęciem rozumieć.

(...) ...pozostaje jeszcze jedno pytanie: dlaczego nie w Bydgoszczy, czy nawet w Toruniu, a właśnie w Grudziądzu? Jest to pytanie, które niepokoi wciąż jeszcze niemal odłam ludzi.

Popatrzmy na sprawę bez lokalnego zacietrzewienia. (...) Muzeum im. Wyczółkowskiego mimo najlepszych chęci przy swoich możliwościach ekspozycyjnych (ciasnota, którą trudno sobie wprost wyobrazić), przy realizacji innych przecież zadań, które ma do spełnienia, nie jest w stanie zapewnić Galerii na stałe odpowiednich warunków ekspozycyjnych. (...) Tymczasem Muzeum w Grudziądzu — byłem, widziałem — ma warunki lokalowe, ma pomieszczenia, o których trudno, niestety, jeszcze marzyć naszej bydgoskiej placówce.

(...) Tego typu przedsięwzięcie zlokalizowane w Grudziądzu niewątpliwie podniesie rangę miasta, zakwalifikuje je do rzędu tych ośrodków, które na mapie kulturalnej Pomorza coś wreszcie znaczą. (...) Nie od dzisiaj bijemy się o podniesienie rangi kulturalnej tzw. głębokiej prowincji. (...) Usytuowanie Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego w Grudziądzu — galerii ze względu i na swoje założenia i na perspektywy rozwojowe pierwszej na Pomorzu — jest chyba jakimś konsekwentnym wcielaniem w czyn takiego właśnie, nie budzącego chyba sprzeciwów założenia.“

Spojrzenia nr 154, 25—26. II. 1961 r.
„Komu galerie...“ — *Henryk Wandowski*

O tworzącej się w grudziądzkim Muzeum Galerii dowiedzieli się również czytelnicy „Przeglądu Kulturalnego“, który zamieścił przedwyborczą wypowiedź przewodniczącego Prezydium MRN w Grudziądzu o osiągnięciach kulturalnych miasta w okresie ubiegłych 5 lat. Powiedział on m. in.:

„W okresie minionego pięciolecia do najważniejszych wydarzeń zaliczamy: (...) Rozwój Muzeum, które przeniesione do nowego i nowoczesnie urządzonego gmachu urządziła Galerię Współczesnego Malarstwa Pomorskiego. (...)“

Przegląd Kulturalny nr 14, 6. IV. 61 r.
„Grudziądz - miasto“ — (—) *mgr B. Krzemień*

A w następnym numerze „Przeglądu“ przewodniczący Prezydium

WRN w Bydgoszczy A. Schmidt, mówiąc o dorobku kulturalnym naszego województwa podkreślił:

„(...) Po otwarciu w najbliższym czasie w Grudziądzu Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego, będziemy mieli w województwie bydgoskim już trzy miasta wydzielone, dysponujące poważnymi placówkami i stałymi imprezami kulturalnymi (w Bydgoszczy — Państwowa Filharmonia i telewizja, w Toruniu — Festiwal Teatrów i Dom Kopernika, w Grudziądzu — Galerię Malarstwa)“.

Przegląd Kulturalny nr 15, 13. IV. 61 r.
„Bydgoszcz — województwo“ —
(—) Aleksander Schmidt

O organizowaniu Galerii — wprawdzie z błędną informacją o umiejscowieniu GWMP w Bydgoszczy — doniósł też popularny „Przekrój“:

„W Bydgoszczy, w miejscowym muzeum, powstaje Galeria współczesnego malarstwa plastyków pomorskich“.

Przekrój nr 835, 9. IV. 61 r. — „Jednym zdaniem“

Termin uruchomienia Galerii został określony w przybliżeniu na „Dni Oświaty, Książki i Prasy” i tak na początku maja br. czytelnicy „Gazety Pomorskiej” dowiedzieli się, że:

„(...) W dniach Oświaty, Książki i Prasy nastąpi otwarcie (...) Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego“.

Gazeta Pomorska z dn. 3. V. 61 r.
„Bogaty program Dni Oświaty, Książki i Prasy w Grudziądzu“

A już w następnym dniu czytano:

„W dniu 7 maja br. o godz. 12 nastąpi oficjalne otwarcie Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego. Ekspozycja obejmuje 139 obrazów 46 malarzy pomorskich, działających na terenie naszego województwa od 1945 r.“

Ilustrowany Kurier Polski z dnia 4. V. 1961 r. — „Otwarcie galerii współczesnego malarstwa polskiego“

W dniu otwarcia GWMP ukazał się na łamach „Spojrzeń” obszer-

niejszy artykuł, będący swego rodzaju podsumowaniem półrocznej pracy organizacyjnej. Oto jego wyjątki:

„A więc Galeria Współczesnego Malarstwa Pomorskiego jest już faktem(...) Od chwili, kiedy ogłosiliśmy apel, skierowany do pomorskich plastyków, minęło prawie pół roku, pół roku — nazwijmy to po imieniu — wyteżonej, nerwowej pracy inicjatorów i organizatorów. Dlaczego pracy nerwowej? Dlatego, że pierwszą reakcją na apel były wątpliwości. Uzasadnione i bezzasadne, pełne troski i złościwe. Wyrażane w pytaaniach i wykrzyknikach. Dlaczego nie w Toruniu? — pytali torunianie. Dlaczego nie w Bydgoszczy? — pytali bydgoszczanie. Dlaczego w Grudziądzu? — wołano razem. (...)“

Oczywiście nie mamy nikomu za złe jego wątpliwości. Cel naszego działania sprecyzowaliśmy już pół roku temu jasno. Pisaliśmy wtedy w apelu: „Za celowe z punktu widzenia polityki kulturalnej uważamy również lokalizowanie instytucji kulturotwórczych w różnych ośrodkach naszego województwa“ i wyjaśniliśmy dodatkowo w komentarzu od redakcji: „Nie przypadkowy jest tu chyba fakt zlokalizowania tej instytucji w poważnym ośrodku robotniczym, pozbawionym dotąd, bardziej niż inne miejscowości, możliwości kontaktów z różnymi przejawami współczesnej sztuki“

(...) Pozostaje nam już tylko (...) podziękowanie tym wszystkim, którzy (...) przyczynili się do sprawnego zorganizowania Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego, której powstanie na naszym terenie jest dużej miary wydarzeniem kulturalnym. (...)“

Spojrzenia nr 164, 6—7. V. 61 r. —
„7. V. 1961 r. — otwarcie GWMP“

Tak więc głosy prasowe, towarzyszące organizowaniu GWMP, mogły przejść do informacji o dokonanym otwarciu Galerii:

„W dniach Oświaty, Książki i Prasy — woj. bydgoskie wzbogaciło się o nową, cenną placówkę kulturalną. 7. bm. przewodniczący Prezydium WRN — Ale-

ksander Schmidt otworzył w Grudziądzu galerię współczesnego malarstwa pomorskiego“.

Trybuna Ludu z dn. 9. V. 1961 r. — „Dni Oświaty, Książki i Prasy“

Ad 2. W grupie wypowiedzi mra-sowych o Galerii po jej uruchomieniu przeważają dłuższe omówienia samej uroczystości otwarcia, foto-reportaże i artykuły recenzy-cze GWMP. Podajemy tylko niektóre z opublikowanych, starając się o uwzględnienie rozmaitych czasopism i dzienników:

„(...) „Przecięcie wstęgi“ i uroczyste otwarcie mamy więc już za sobą. Dziś, parę dni po otwarciu, przewijają się przez sale tłumy zwiedzających. Grudziądz szybko przyswoił sobie nową placówkę kulturalną. W sześciu salach i jednym długim korytarzu prezentuje 139 swoich prac czterdziestu dziewięciu (omyłka — czterdziestu sześciu, przyp. bos) artystów pomorskich. Najczęściej spotykane nazwiska: Stanisław Borysowski, Tymon Niesiołowski, Bronisław Jamontt, Mieczysław Wiśniewski, Bolesław Zacharek, Józef, Izolda i Zygmunt Kotlarczykowie (Toruń), Irena Kuźdowicz, Krystyna Dąbrowiecka-Zimna, Zdzisław Nowak (Bydgoszcz), Stanisław Łuczak (Inowrocław), Jan Stępień (Włocławek). Galeria dzięki rozmieszczeniu obrazów na ścianach i na ekranach, dzięki zastosowaniu różnych poziomów w kompozycji — prezentuje bardzo przejrzyste najlepsze dorobek współczesnej plastyki pomorskiej“.

Spojrzenia nr 165, 13—14. V. 1961 r. „Galeria Współczesnego Malarstwa Pomorskiego“.

Zwrócono również uwagę na wydany katalog GWMP:

„W związku z otwarciem w Muzeum w Grudziądzu Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego wydano obszerny katalog o charakterze albumu z przedmową przewodniczącego WRN — Aleksandra Schmidta i wstępem — mgr Dariusza Czaplickiego. Wydawnictwo, bardzo bogato ilustrowane, zawiera wykazmalarzy i prac ekspozycyjnych, stano-

wić może poważne źródło informacji o plastykach pomorskich, posiada nieprzemijającą wartość dla nabywcy“.

Ilustrowany Kurier Polski z dn. 29. V. 61 r. — „W przekroju“.

Szersze omówienie — recenzja GWMP znalazła się też w „Pomorzcu“:

„Wspólnym staraniem dyrektora Muzeum w Grudziądzu mgr Zbigniewa Czerskiego oraz kierownika działu kulturalnego „Gazety Pomorskiej“ mgr Dariusza Czaplickiego — zorganizowana została w Grudziądzu Galeria Współczesnego Malarstwa Pomorskiego. Złożyło się na jej całość 139 prac artystów pracujących na terenie województwa bydgoskiego. (...) Siedzibą Galerii stał się piękny XVIII-wieczny budynek klasztorny przystosowany do potrzeb Muzeum w Grudziądzu przez prof. Stefana Narębskiego.

Nowootwarta Galeria daje niezwykle interesujący i szeroki przegląd dorobku twórczego artystów województwa bydgoskiego od r. 1945 aż po dni dzisiejsze. Przegląd ten nie jest jeszcze, oczywiście, pełny, gdyż organizatorzy Galerii pierwszym etapem swej pracy ogarnęli wyłącznie malarstwo olejne. Następne etapy rozwoju uwzględnią niewątpliwie pozostałe dyscypliny malarskie, a także i grafikę, która na Pomorzu cieszy się szczególnie poważnymi osiągnięciami. I chyba z czasem trzeba będzie Galerię „Malarstwa“ przeobrazić w Galerię Plastyki Pomorskiej w ogóle, aby poza nawiasem tak instruktynego przeglądu twórczości artystycznej Pomorza nie pozostawiać ani rzeźby z ceramiką, ani pozostałych dyscyplin plastyki użytkowej. (...)

Na osobne podkreślenie zasługuje wydany z subsydiów Wydziałów Kultury Prezydiiów WRN w Bydgoszczy i MRN w Grudziądzu katalog Galerii. Opracował go bardzo starannie Zbigniew Czerski, dając pierwszą tego rodzaju publikację tak gruntownie informującą o plastykach tworzących na Ziemiach Pomorza“.

Pomorze nr 11, 1—15. VI. 1961 r. — „Grudziądz“ — M. T.

O zorganizowanej w grudniowym Muzeum Galerii doniosła też swym czytelnikom „Panorama Północy”:

„Z inicjatywy Muzeum w Grudziądzu oraz redakcji „Spojrzeń” — dodatku „Gazety Pomorskiej”, przy wydatnej pomocy Wydz. Kultury WRN w Bydgoszczy, w salach zabytkowego, XVIII-wiecznego budynku poklasztornego, w którym mieści się Muzeum Grudziądzkie, otwarto w maju br. Galerię Współczesnego Malarstwa Pomorskiego. Wśród 139 dzieł czterdziestu sześciu malarzy pomorskich, eksponowanych na GWMP, znajdują się m. in. obrazy znanych artystów: Tymona Niesiołowskiego, Stanisława Borysowskiego, Bronisława Jamontta, Józefa Kotlarczyka.

Woj. bydgoskie wzbogaciło się o nową, bardzo cenną placówkę kulturalną,

która budzi coraz większe zainteresowanie także poza granicami województwa”.

Panorama Północy nr 25, 18. VI. 61 r.
„Galeria Współczesnego Malarstwa Pomorskiego w Grudziądzu” — H. Wandowski.

Zilustrowany wyżej przegląd — swego rodzaju wędrówka po dziennikach i czasopismach zamieszczających wiadomości o GWMP — nie jest, oczywiście, zamknięty. Każdy tydzień przynosi i, jak przypuszczamy, nadal będzie przynosił nowe, interesujące recenzje, komentarze i wypowiedzi o Galerii.

(bos)

KOMUNIKAT O KONKURSIE NA WYPOWIEDŹ — RECENZJĘ O GWMP

Przyjmowanie prac na konkurs otwarty, ogłoszony przez Muzeum w Grudziądzu, Redakcję „Gazety Pomorskiej” w Bydgoszczy i Wydział Kultury MRN w Grudziądzu zostało zakończone. Tematem pisemnego konkursu była wypowiedź-recenzja o Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego.

Przypominamy, że na uczestników, autorów szczególnie udanych prac, czekają następujące nagrody: w kategorii I (dla dorosłych) nagrody pieniężne w wysokości: I — 500 zł, II — 300 zł, III — 200 zł, w kategorii II (dla młodzieży szkolnej) nagrody rzeczowe: I — aktówka skórzana, II — komplet cyrkli, III — wieczne pióro i długopis. O wynikach konkursu poinformujemy w terminie późniejszym.

Z NASZEGO MUZEUM

W okresie od 12 do 18 czerwca br. w foyer Państwowego Teatru Popularnego w Grudziądzu czynna była wystawa malarstwa współczesnego zorganizowana ze zbiorów naszego Muzeum. Ekspozycję, składającą się z 27 obrazów współczesnych malarzy pomorskich, urządzono z okazji trwającego w grudziądzkim teatrze „Tygodnia Teatrów Polski Północnej”. Pomysł urządzania wystawy poza terenem Muzeum i tym

razem (po ekspozycjach „Stanisław Wyspiański” w gmachu Komitetu Miejskiego PZPR w Grudziądzu i Powiatowym Domu Kultury w Świeciu n. Wisłą) przyniósł dobre rezultaty. O stopniu zainteresowania naszego społeczeństwa wystawą malarstwa współczesnego w teatrze wymownie świadczy wysoka frekwencja zwiedzających, zamykająca się liczbą 4.230 osób.

Muzeum w Grudziądzu, a przede wszystkim Galeria Współczesnego Malarstwa Pomorskiego, staje się coraz częściej miejscem konferencji i seminariów. Tym razem spotkali się tutaj dnia 15 czerwca br. członkowie Ogniska Związku Nauczycielstwa Polskiego z Rudnika. Uczestnicy konferencji (około 20 osób) zapoznali się ze zbiorami Muzeum, a szczególnie z GWMP. Galerii też poświęcona była specjalna prelekcja dyrektora Muzeum, połączona z ożywioną dyskusją nad problemami współczesnej sztuki.

Do grudziądzkiego Muzeum dostarczono ciekawe zabytki związane ze starymi urządzeniami miejskimi. Robotnicy wykonujący prace ziemne w związku z kapitalnym remontem odcinka sieci wodociągowej przy ul. Długiej natrafili na fragment rury wodociągowej, wydrążonej w kłocu sosny, długości 120 cm, z metalowym okuciem. Prawdopodobnie należała ona do starego systemu drewnianych rur, którymi rozprowadzano wodę do zamieszanych domów.

Nieco później, w tym samym miejscu, na głębokości 160 cm, odkryto warstwę bali sosnowych o

przekroju około 35 cm, ułożonych zwarcie wzdłuż ulicy na przestrzeni kilkunastu metrów. Przypuszcza się, że odkryte bale to dawna nawierzchnia ulicy, której poziom wzrósł w ciągu wieków o przeszło półtora metra. Przemawiają za tym identyczne odkrycia znacznie niższego położenia ulicy Szewskiej i Rynku w Grudziądzu.

Zgodnie z planem poszerzenia terenu ekspozycyjnego naszego Muzeum i dzięki zapewnieniu środków finansowych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków PWRN w Bydgoszczy podjęte zostały wstępne prace nad adaptacją piwnic tutejszej instytucji do celów wystawienniczych. Wykonawca tych robót — Spółdzielnia Remontowo-Budowlana w Grudziądzu — w myśl zawartej umowy przeprowadzi je w okresie od 1 sierpnia do 31 października br. Dzięki adaptacji piwnic ogólna powierzchnia ekspozycyjna zwiększy się o prawie jedną trzecią i w ten sposób Muzeum w Grudziądzu uzyska, obok dwóch istniejących, dodatkową kondygnację na wystawę.

(bos)

NOWE DARY

W drugim kwartale 1961 r. Muzeum w Grudziądzu otrzymało bezpłatnie 30 eksponatów. Powiększyły one zbiory działów: etnograficznego, historycznego oraz gabinetu numizmatycznego. Ofiarodawcami są osoby dorosłe oraz młodzież szkolna z miasta i powiatu.

Oto ich nazwiska oraz złożone dary:

Romuald Konecki ze wsi Świecie n. Osą — kulę żelazną, pełną, znaną na terenie zabudowania ob. Czesława Więckowskiego w czasie kopania studni. Według ustnej relacji świadka znaleziono tam aż trzy tego typu kule, z których tylko jedna dotarła do Muzeum.

Dorota Mróz, uczennica III klasy Szkoły Podstawowej nr 5 — niemiecki bagnet saperski z okresu II wojny światowej.

Uczeń Andrzej Kreiss — 10 centową monetę włoską z 1893 r.

Henryk Klunder z Tucholi — książkę wydaną w Poznaniu w 1873 r. pt. „Dzieje narodu polskiego” (224 str.), opracowaną przez Józefa Chociszewskiego. Jest to pamiątka rodzinna od J. Połczyńskiego.

Józef Puchowski z Grudziądza — hebel stolarski z 1855 r. i korbę stolarską, drewnianą, z 1890 r. — wykonane przez ówczesnych stolarzy Puchowskich w Drzycimie pow. Świecie n. Wisłą.

Liga Przyjaciół Żołnierza Zarząd Miejski w Grudziądzu — karabin włoski z 1943. r. Nr AM 1627, sygn. S. Z.

Wydział Kultury Prezydium MRN w Grudziądzu — materiały archiwalne dotyczące m. in. Grudziądza w latach 1935—1945.

Cecylia Kulak z Grudziądza — amforę z terrakoty, malowaną, ozdobioną czterema postaciami mitologicznymi i wzorami geometrycznymi.

Władysław Suchorski z Grudziądza — denarek Władysława Jagiełły i miedzianą monetę pruską z 1778 r.

Kazik Rudnicki, uczeń I klasy Szkoły Podstawowej nr 8 — trojaka miedzianego z 1840 r.

Henryk Blachnio, uczeń II klasy Szkoły Podstawowej nr 8 — miedzianą monetę prywatną Gazowni w Grudziądzu oraz medal brązowy z głową J. Piłsudskiego.

Jan Bielicki z Grudziądza — dwie monety pruskie: z 1811 roku i z 1855 roku.

Alfred Krzykowski, uczeń V klasy Szkoły Podstawowej nr 8 — trojaka miedzianego Stanisława Augusta z 1788 r. Znaleziono go na terenie żwirowni w Rządzu.

Wiesław Blachnio, uczeń V klasy Szkoły Podstawowej nr 8 — monetę srebrną (20 kopiejek) z 1913 r. oraz metalowy bilet miesięczny na przejazd tramwajem w dni robocze w Toruniu sprzed I wojny światowej.

Obywatel A. S. z Grudziądza — dwuzłotówkę srebrną z 1819 r. i 1820 r. trzy i pięciogroszówkę polską z 1811 r., monetę srebrną Zygmunta I oraz monetę srebrną Fryderyka III Wilhelma.

Czesław Szumokalski z Okonina pow. Grudziądz — monetę rosyjską (15 kopiejek) z 1908 r.

Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Grudziądzu — fragment drewnianej rury z dawnej sieci wodociągowej oraz fragment belki sosnowej, pochodzącej z nawierzchni ulicy starego miasta. Oba te eksponaty wykopano przy ul. Długiej na głębokości około 160 cm podczas naprawy sieci wodociągowej.

Wszystkim Ofiarodawcom Dyrekcja Muzeum składa tą drogą najserdeczniejsze podziękowania.

(J. Bł.)

WYDAWNICTWA NADESLANE

Chrzanowska Paulina — Katalog wystawy „Prasa tarnowska 1848—1961, Tarnów 1961, (nadesłało Muzeum w Tarnowie).

Katalog wystawy malarstwa i rysunków Hieronima Skurpskiego, Olsztyn 1961, (nadesłało Muzeum Mazurskie w Olsztynie).

Kunisz Andrzej — Zarys dziejów prasy tarnowskiej (1848—1961), Tarnów 1961, (nadesłało Muzeum w Tarnowie).

Miączyński, Martyna — Mikołaj Kopernik 1473—1543, przewodnik po wystawie objazdowej, Warszawa 1950, (nadesłało Stowarzyszenie Historyków Sztuki w Warszawie).

Pieńkowska Hanna — Podtatrzańskie obrazy na szkle, Warszawa 1961, (nadesłało Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem).

Skłodowska-Antonowicz Kalina — Łowiectwo ludowe, Toruń, 1961, (nadesłało Muzeum Etnograficzne w Toruniu).

Wegner Jan — Przewodnik po Nieborowie, Warszawa 1960, (nadesłało Muzeum w Nieborowie).

Wystawy objazdowe 1946—1949, Warszawa 1950, (nadesłało Stowarzyszenie Historyków Sztuki w Warszawie).

Zanoziński Jerzy — Malarstwo polskie okresu romantyzmu, przewodnik po wystawie objazdowej, Warszawa 1958, (nadesłało Stowarzyszenie Historyków Sztuki w Warszawie).

NOWINKI MUZEALNE ZE ŚWIATA

WYSTAWA KULISIEWICZA W WENECJI. W Wenecji, w „Sala Napoleonica” uruchomiono wystawę cyklu rysunków z Burano Tadeusza Kulisiewicza. Cykl ten powstał na podstawie szkiców, pochodzących z roku 1958, kiedy to Kulisiewicz przebywał w Wenecji z okazji Biennale.

LITOGRAFIA RADZIECKA W LONDYNIE. W jednej z londyńskich galerii otwarto wystawę prac litograficznych 27 artystów radzieckich. Wystawa budzi duże zainteresowanie publiczności radziecką techniką i stylem litografii.

W 100-LECIE URODZIN MELLIESA. Z okazji 100-lecia urodzin Georges'a Melliesa otwarta została w Muzeum Arts Decoratives w Paryżu wielka wystawa poświęcona pionierowi kinematografii. Zawiera ona m. in. 600 oryginalnych rysunków do „Podróży na Księżyc” i innych filmów Melliesa.

SZTUKA RADZIECKIEJ ARMENII. W Erewanie zorganizowano jubileuszową wystawę plastyków Armenii. Świadczy ona o głębokich przeobrażeniach armeńskiej sztuki — na miejscu dawnych martwych natur i pejzaży pojawi-

ły się obrazy kompozycyjne. Na szczególną uwagę zasługuje twórczość L. Bażbeuka-Melikiana.

WYSTAWA ARCHITEKTURY POLSKIEJ W LONDYNIE. W Instytucie Kultury Polskiej w Londynie udośćniono Wystawę Architektury Polskiej. Ekspozycję zorganizowano w okresie odbywającego się w Londynie Kongresu Międzynarodowej Unii Architektów.

NOWE EKSPONATY NA WYSTAWĘ W PEKINIE. Naukowcy Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN przygotowali trzydzieści jeden eksponatów na Polską Wystawę Przemysłową, która odbędzie się w stolicy Chin Ludowych jesienią bieżącego roku.

MUZEUM ALEKSANDRA PUSZKINA. W Moskwie powstało Muzeum Aleksandra Puszkina. Uroczyste otwarcie nowej placówki kulturalnej odbyło się w 162 rocznicę urodzin wielkiego poety.

WYSTAWA GRAFIKI RADZIECKIEJ W SZTOKHOLMIE. Towarzystwo Szwecja—ZSRR zorganizowało w Sztokholmie wystawę grafiki radzieckiej. Zgromadzono na niej około 100 prac ponad 40 artystów z Moskwy i Leningradu.

Z KRAJU

„REWOLUCJA 1905—1907 R. W SATYRZE POLITYCZNEJ”. W salach Muzeum Lenina w Warszawie otwarta została wystawa pt.: „Rewolucja 1905—1907 r. w satyrze politycznej”. Ekspozycja daje szeroki przekrój satyry politycznej, jaka w okresie nasilenia fali rewolucyjnej bujnie rozwinęła się na terenie b. imperium carskiego, na ziemiach polskich i w innych krajach Europy.

„DZIESIĘĆ WIEKÓW MIASTA PRZEMYSŁA”. Z okazji obchodów Tysiąclecia Miasta Przemysła otwarto w Muzeum w Przemysłu stałą ekspozycję pod

nazwą „Dziesięć wieków miasta Przemysła”. Obejmuje ona następujące działy: archeologiczny, historyczny, ruchu robotniczego i etnograficzny.

OBCHODY „DNI RZESZOWA”. Muzeum Okręgowe w Rzeszowie w związku z „Dniami Rzeszowa” zorganizowało wystawę fotografii pt.: „Rzeszów dawny i nowy”. Zdjęcia dokumentalne z początku XX w. ukazują fragmenty starożytności miasta.

ŚREDNIOWIECZNA SZTUKA JUGOSŁAWII. W warszawskiej „Zachęcie” udośćniono wystawę kopii fresków z XIV wieku, odkrytych w czasie prac kon-

serwatorskich w cerkwi w Prizrenie. Wystawa nosi podtytuł: „Człowiek — Przyroda — Przedmioty” i obejmuje ogółem 144 pozycje. Freski jugosławińskie, których autorem jest Astrap, łączą w sobie cechy sztuki bizantyjskiej z cechami sztuki europejskich.

WYSTAWA WSPÓŁCZESNEJ GRAFIKI HINDUSKIEJ. W salach Muzeum Narodowego w Krakowie otwarta została wystawa współczesnej grafiki hinduskiej, obejmująca blisko 120 prac 64 artystów. Zorganizowana została z inicjatywy i przy współpracy komitetów narodowych do spraw UNESCO Indii i Polski. Ekspozycją tą uczczono setną rocznicę urodzin Rabindranatha Tagore.

MUZEUUM BITWY LEGNICKIEJ. Na początku czerwca br. uruchomiono w Le-

gnickim Polu Muzeum Bitwy Legnickiej. Otwarcia Muzeum dokonano w obchodzonych w bieżącym roku „Dniach Legnicy”.

ARTYSTYCZNE RĘKODZIEŁO FEDERACJI ROSYJSKIEJ. W Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie otwarto wystawę pn.: „Mistrzowie Sztuki Ludowej ZSRR”. Składają się na nią zabawki-figurki, ceramika, dywany, koronki, rzeźby w drzewie i kości oraz wyroby z laki i malowanego drzewa.

KU CZCI DANTEGO. Hołdem złożonym twórcy „Boskiej Komedii” jest wystawa grafiki i rysunków udostępniona w Muzeum Adama Mickiewicza w Warszawie. Wystawione prace to wynik konkursu ogłoszonego w 1959 wśród współczesnych artystów włoskich na ilustracje do „Boskiej Komedii”.

Z POMORZA

DNI PLASTYKA W TORUNIU. Równoległe z III Festiwałem Teatrów Polski Północnej odbył się w Toruniu swoisty festiwal plastyki. Otwarto tam sześć różnych wystaw plastycznych: IV doroczną wystawę Grupy Toruńskiej, wystawę Grupy Młodych i wystawę Wydziału Sztuk Pięknych UMK — wszystkie w salach Collegium Maximium; wystawę indywidualną Lucjana Zamela w Klubie MPiK; wystawę-loterię zorganizowaną przez Oddział Toruński ZPAP oraz wystawę fotografii teatralnej w foyer teatru.

GRAFIKA CECYLII WIŚNIEWSKIEJ I HENRYKI MOSZCZYŃSKIEJ. W toruńskim Dworze Artusa czynna była ekspozycja grafiki C. Wiśniewskiej i H. Moszczyńskiej, absolwentek Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu. Wystawa zaznajamiała z dorobkiem ostatnich lat obu artystek, wychowanek prof. Jerzego Hoppena.

GRAFIKA I MALARSTWO MIŁOSZA MATWIJEWICZA. W Małym Salonie Sztuki w Bydgoszczy uruchomiono wystawę grafiki i malarstwa Miłosza Matwijewicza, członka Bydgoskiego Okręgu ZPAP.

WYSTAWA PRAC PLASTYKÓW-STYPENDYSTÓW WRN w BYDGOSZCZY. W Pomorskim Domu Sztuki w Bydgoszczy czynna była wystawa prac plastyków województwa bydgoskiego — stypendystów Wojewódzkiej Rady Narodowej. Organizatorami wystawy byli: Prezydium WRN, ZPAP i CBWA. Obejmowała ona prace H. Czamana z Inowrocławia, W. Czuryłło, J. Gnatowskiego, J. Janczyńskiego, D. Sobczak-Michałowskiej, B. Zacharka z Torunia, S. Górskiego, I. Kuźdowicz, T. Mokrzyckiego, A. Srocanki, M. Szezęsnego z Bydgoszczy, A. Domanowskiej i Leona Płoszaya z Włocławka.

„IGNACY KRASICKI I WIEK OŚWIECENIA”. Na Zamku w Lidzbarku Warmińskim otwarta została wielka wystawa pod nazwą „Ignacy Krasicki i wiek Oświecenia”, urządzona w ramach obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego. W przygotowaniu wystawy brało udział 6 warszawskich muzeów: Narodowe, Historyczne, Wojska Polskiego, Ziemi, Techniki i Mickiewicza.

(bos)

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ul. Wodna 3/5, tel. 31-39
Redaguje Kolegium. Nakład 500 egzemplarzy
